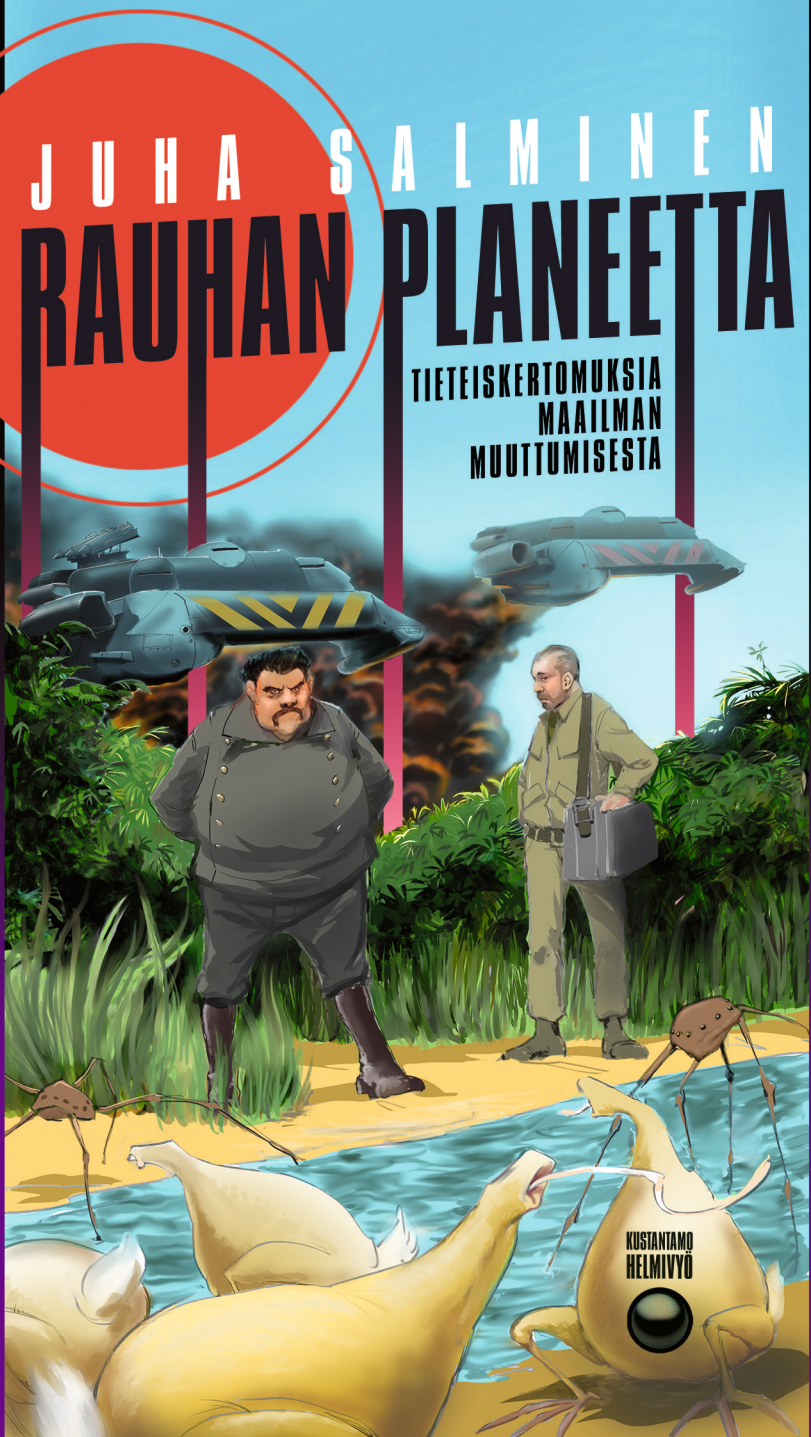
JUHA SALMINEN

RAUHAN PLANEETTA

TIETEISKERTOMUKSIA
MAAILMAN
MUUTTUMISESTA

KUSTANTAMO
HELMIVYÖ

Rauhan planeetta

Juha Salminen

Rauhan planeetta

Tieteisnovelleja maailman muuttumisesta

Kustantamo Helmivyö
Turku 2026

Nimikkeen automaattinen analysointi tietojen,
erityisesti mallien, trendien ja korrelaatioiden,
saamiseksi tekijänoikeuslain 13b §
("tekstin- ja tiedonlouhinta") mukaisesti on kielletty.

Juha Salminen: *Rauhan planeetta*
Teoksesta on julkaistu myös 50 kpl kovakantinen erillispainos,
joka ei ole julkisesti saatavana.
ISBN 978-952-432-003-0
Painopaikka: Libri Plureos GmbH, Friedensallee 273,
22763 Hampuri, Saksa

Sisältö

Kirjoittajan alkusanat **6**
Tyytymättömyys taataan **7**
Vaihdos **17**
Viimeinen sota **44**
Onnellinen Insinööri **77**
Epäilevä insinööri **92**
Insinööri taistelee **127**
Rauhan planeetta **162**
Tekoälyn aikakausi **183**
Terraario **207**
Mies ja hänen kissansa **237**
Novellien jälkisanat **261**

Kirjoittajan alkusanat

Olen tehnyt varsinaisen työurani rakennusalalla rakennusliikkeissä, tutkijana, konsulttina ja viime vuosina yrittäjänä. Samalla kirjoittaminen, lehtien toimittaminen ja niihin liittyvä harrastustoiminta on kulkenut muun rinnalla lapsuudesta saakka. Kirjoitusharrastus on myös tukenut ammattiuraa artikkelien, tutkimusraporttien ja ammattikirjojen myötä ja kirjallisten dokumenttien tuottaminen on aina ollut tärkeässä roolissa myös töissäni.

Tämä novellikokoelma koostuu kymmenestä novellista, jotka olen kirjoittanut pitkän ajanjakson kuluessa ja joista pääosa on julkaistu kotimaisissa science fiction -lehdissä. Novellit on esitetty suurin piirtein aikajärjestyksessä, jolloin ne muodostavat myös tarinan kaaren omasta elämäntilanteestani ja kasvustani nuoruuden romanttisista haikailuista kypsempiin ihmissuhdekoukeroihin, taustalla kuitenkin aina yhteiskunnallinen kehitys ja muut scifiteemat. Itse tarinoiden ohella kiintoisaa onkin, miten niissä peilataan ja ennakoidaan paljolti nykyisin jo toteutunutta maailmaa kymmeniä vuosia aikaisemmin.

Kokoelman loppuun on kirjoitettu jälkisanat, joissa valotetaan hieman kunkin tarinan taustoja sekä omaa elämäntilannettani. Kokoelma on siis samalla eräänlainen aikakirja, joka valottaa ammattiurani sivussa kulkenutta kirjoittamisen harrastamista sekä yleistä ajankuvaa.

Novelleita on editoitu ja stilisoitu jonkin verran tarpeen mukaan. Alkuperäisiä tarinoita ei ole lähdetty

muuksi muuttamaan, vaan niiden ajatuksia ja ideoita on kunnioitettu, hyvässä ja pahassa. Myöskään käytettyjä termejä ei ole suuremmin modernisoitu, vaikka vanhahtavia käsitteitä ja tekniikan kehityksen tuloksia olisi kiusaus päivittää nykypäivän jälkiviisaudella. Esimerkiksi 80-luvulla kirjoitetut arvaukset tekniikan kehityksestä ovat tavallaan viihdyttäviä.

Vaikka teksteissä puhutaan nykypäivänä vanhahtavista ”tietokoneista”, myös sellaiset termit kuin tietoverkot ja tietoliikenne tekevät tuloaan, ja tekoäly on useammassakin tarinassa mukana, vaikka sitä ei sellaiseksi kutsuttaisi. Näiden tietoteknisten kehitysaskeleiden mahdollisuuksia, uhkia ja seurauksia käsitellään useassakin tarinassa. Silloisen ajattelutavan erilaisuutta kuvaa hauskasti, että useassa kohdassa henkilöt ottavat tietokoneiden tuottamista asioista printin ja alkavat sitten vasta lukea. Päähuomio teksteissä on kuitenkin ihmisten edesottamuksissa, eikä se ole aina mairittelevaa.

Vanhimmillaan yli 40 vuotta sitten kirjoitettujen tekstien läpikäynti ja toimittaminen uudelleen julkaistavaksi oli kuin kävisi dialogia vieraan, mutta samalla tutun itsensä kanssa. Novelleista saattoi olla vain hämärä muistikuva, ja kun niitä luki ja muokkasi, oli jännittävää nähdä, mihin se vei. Samalla ne toivat mieleen kirjoitushetken ajatuksia ja yksityiskohtia, jotka oli jo luullut unohtaneensa.

Minusta on hyvä saada nämäkin hajanaiset tuotokset dokumentoiduksi yksiin kansiin. Samalla tarinat ovat saaneet ansaitsemansa uusintakäsittelyn, joka auttaa niiden perusidean tuomista kirkkaammin esiin. Näiden

lukeminen jälkisanoineen on ainakin joillekin lukijoille samalla nostalgiamatka science fiction-harrastamisen ”kulta-aikaan”, jolloin kirjoitettiin scifiä eikä mitään spefiä, ja tosiharrastajat mahtuivat yhteen ravintola-nurkkaukseen.

Espoossa lokakuussa 2026
Juha Salminen

Tyytymättömyys taataan

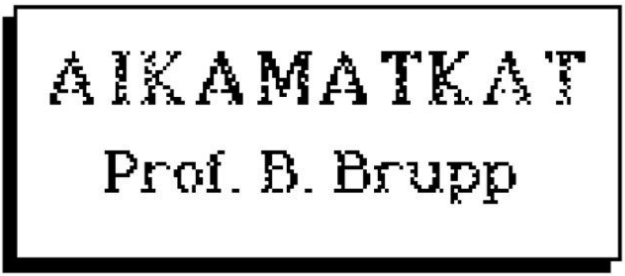
Aikakone Vol1 nro 4, 1982

Pysähdyin porttikäytävän eteen hiukan hengästyneenä. Kaivoin vielä kerran rypistyneen lehtileikkeen taskustani. Vertasin siinä olevaa numeroa oven yläpuolella olevaan ja menin sisään. Kiirehdin portaat ylös toiseen kerrokseen kuluneen puuoven eteen.

Pysähdyin epävarmana.

– Olet hullu, sanoin itselleni. – Tämä on naurettavaa. Huijausta.

Ovessa oli haalistunut kyltti, jossa luki:

Sitten päätin ottaa asiat huumorin kannalta ja ymmärtäen, että olin kyllin epätoivoisessa tilanteessa yrittääkseni mitä hyvänsä, soitin ovikelloa.

Summerin soidessa astuin sisään epäsiistiin huoneistoon. Kävelin pienen eteisen läpi avonaiselle ovelle, joka oli suoraan edessäni. Saavuin huoneeseen, joka oli Aikamatkat -yhtiön perustajan, johtajan ja ainoan työntekijän toimisto.

Sottaisen kirjoituspöydän takana istuva mies sopi täydellisesti puitteisiin. Hän oli pieni, laiha, kuiva ja yhtä hoitamaton kuin toimistonsakin. Hänen pitkä, valkoinen takkinsa oli kellertävä ja hänen harmaa tukkansa sojotti pystyssä kuin hän olisi juuri herännyt. Ilman hänen silmiensä älykästä tuiketta olisin ollut valmis leimaamaan hänet ennakko-odotusteni mukaisesti hulluksi.

Pieni mies nousi jäntevästi seisomaan pöytänsä takaa. En voinut vastata hänen iloiseen hymyynsä, mutta puristin hänen luisevaa kättään.

– Päivää. Olen professori Bert Brupp,hän sanoi nopealla, kimeällä äänellä.

Esittelin itseni innottomasti.

Professori viittasi minut istumaan. Puinen, epämukava tuoli natisi painoni alla. Myös hän istuutui ja katsoi minua palvelualttiina.

– Ja te haluaisitte matkustaa ajassa?

– Onko se todella mahdollista? kysyin epäluuloisena.

– Tietysti. En kai muuten istuisi tässä, hän sanoi itsevarmasti ottaen eteenpäin nojaavan asennon.

– Hmm. Miten se toimii?

– Teknisesti sitä on hiukan monimutkaista selittää. Käytännössä aikamatkustus on kuitenkin erittäin yksinkertaista. Nimi ”aikamatkustus” on myös hiukan harhaanjohtava. Mutta se on ainoa sana, joka antaa jonkinlaisen kuvan toiminnastani maallikolle. Kysymys on pikemminkin siitä, että astutaan rajan yli, toiseen maailmaan. Te vain valitsette, millainen se on.

– Valitsen?

Professori asetti kätensä pöydälle sormenpäät toisiaan vasten ja kohdisti katseensa jonnekin yläpuolelleni, kuin pitäisi esitelmää suuremmallekin yleisölle.

– Se aika, missä me nyt olemme, on vain yksi äärettömän monista. Jos astumme ulkopuolelle, saavumme johonkin rinnakkaismaailmaan, missä esimerkiksi vain yksi yksityiskohta on muuttunut. Tai johonkin, mikä on täysin erilainen kuin omamme. Kun käynnistän koneeni, joka tekee aika-avaruuteemme aukon, ajattelette sitä hetkeä, missä haluaisitte olla, ja siirrytte sinne. Sitten voit alkaa elää elämääsi uudestaan vanhoja virheitäsi välttäen. On sinun valintasi, minne haluat.

Sitten hän katsoi suoraan minuun nähden varmasti epäluuloisuuteni.

– Ymmärrän, että olet vaikeuksissa. Tahdot kenties muuttaa jonkin asian menneisyydessäsi. Se on asiakkailleni aivan normaalia. Riittää kun vain toivot pääseväsi hetkeen, jossa olet virheesi tehnyt, ja voit korjata asian. Voi myös olla, että et halua palata menneisyyteen, vaan elää nykyajassa, jossa jokin asia on muuttunut. Kutsun poikittaisliikenteeksi sitä, jos haluat vain vaihtaa ulottuvuutta, mutta et aikaa. Pitkittäisliikenteessä pääset mihin aikaan haluat nykyisessä tapahtumalinjassa. Voit myös liikkua sekä poikittais- että pitkittäissuunnassa.

Pääni tuntui räjähtävän kun mietin, mitä harmaa mies edessäni sanoi, kuin kaikki olisi itsestään selvää ja helppoa. Ilman hänen vakuuttavaa uskoaan omaan asiaansa olisin varmasti jo häipynyt.

– Ymmärrän, että tämä on teidän keksintönne?

– Kyllä, professori sanoi ylpeänä.

– Kuinka siitä ei ole tullut suurempaa kohua? Mikäli tuo, mitä sanotte, pitää paikkansa, pääsisi jokainen ihminen haluamaansa maailmaan. Se mullistaisi yhteiskuntamme. Kuitenkin teillä on vain pieni, ja melko vaa-

timaton, jos saan sanoa, toimisto laitakaupungilla. Miksi mullistava keksintönne ei ole auttanut teitä itseänne?

Brupp ei ärsyyntynyt epäluulostani. Hän näytti jopa hieman tylsistyneeltä, mikä kertoi, etten ollut ensimmäinen saman kysymyksen esittäjä.

– Se on hyvin yksinkertaista. Teoriaani ei uskota, koska sitä on mahdoton todistaa oikeaksi.

Nyt ymmärrykseni tuntui kokonaan kadonneen.

– Mutta mikäli tämä, hm, siirtolaitteenne, todella toimii, luulisi sen olevan helppo todistaa!

– Ei meidän maailmassamme. Se pysyy muuttumattomana. Muutenhan tämä ei olisi meidän maailmamme vaan jokin toinen.

– En tajua, sanoin alkaen pitää koko keskustelua naurettavana. – Silloinhan minun olisi jäätävä tähän maailmaan, enkä olisi siirtynyt minnekään muualle!

– Niin te jäättekin.

Tuijotin professoria silmät suurina. Hänen röyhkeydellään ei tuntunut olevan rajoja.

– Enhän minä voi olla kahdessa paikassa yhtä aikaa! Jos minä jään tänne niin kuinka voin silloin siirtyä toiseen ulottuvuuteen?

– Kuka sanoo, ettette voisi olla kahdessa paikassa samanaikaisesti? Tai vaikka kymmenessä? Itse asiassa voitte olla äärettömässä ulottuvuudessa samanaikaisesti. Mutta te tiedostatte vain yhden, sen minkä valitsette.

– Minä siis ikään kuin jakaantuisin palasiksi? kysyin väsyneenä.

– Ei suinkaan, professori selitti edelleen hyväntuulisena. – Te olisitte vain yhdessä ulottuvuudessa. Mutta muut, esimerkiksi minä ja ystävänne, jos teillä sellaisia on, luulevat, että olette yhä täällä.

Professori veti henkeä antaen asian upota, ja jatkoi sitten kärsivällisesti.

– Kysymys on näkökulmasta. Vaikka maailmoja on ääretön määrä, te tiedostatte vain sen, jossa nyt elätte. Kun vaihdatte ulottuvuutta, näette vain uuden maailmanne. Me muut, jotka jäämme tänne, näemme tämän maailman sellaisena kuin se on. Jälkeenne jää eräänlainen kuvajainen itsestänne, joka elää elämänne loppuun aivan kuin mitään ei olisi muuttunut. Vastaavasti henkilöt, jotka te tapaatte uudessa maailmassanne, ovat vain kuvajaisia heidän todellisista elämistään. Mutta sillä ei ole teille mitään merkitystä. He toimivat kuten heidän oletetaan toimivan niissä olosuhteissa ja itse ette tule huomaamaan mitään eroa.

– Minun ”kuvajaiseni” siis jäisi tänne teidän maailmaanne. Kuinka se sitten tietäisi, että olen päässyt minne halusin?

– Ei se tiedäkään, professori sanoi jo hiukan kärsimättömänä. – Sehän juuri onkin vastaus kysymykseenne, miksi harrastan kituvaa liiketoimintaani tässä likaisessa murjussa. Asiakkaat eivät koskaan tiedä, mitä toisessa ulottuvuudessa tapahtuu. Tekin tulette ulos koneestani pettyneenä ja vihaisena enkä saa maksua.

Nojauduin taaksepäin tuolissani haukkoen henkeä. Juttu alkoi tosiaan muistuttaa farssia.

– Sitten en tajua, mitä järkeä teidän on edes harjoittaa ”liiketoimintaanne”!

– Ettekö vieläkään ymmärrä? Ehkei minulle ole siitä tässä maailmassa hyötyä, mutta toisessa olen vastassa perimässä maksun. Ette kai luule, että olisin itse suostunut jäämään tähän kurjaan maailmaamme tehtyäni keksintöni? Ensimmäiseksi kokeilin laitettani itseeni ja

luultavasti elän jossain muualla arvostettuna tiedemiehenä maineeni kukkuloilla ja liiketoimintani kukoistaa. MINÄ olen vain itseni kuvajainen tässä ulottuvuudessa, jonka sinä näet ja jokainen muukin, mutta en minä itse. Minä jatkan tätä yritystäni, koneeni palvelusten tarjoamista ymmärtämättömälle yhteiskunnalle, kuten minun oletetaan tekevän. Saan asiakkaita harvoin ja minulle nauretaan. Mutta tärkeintä on, että tiedän itse työni arvon, ja se pitää minut liikkeellä. Ja minua lohduttaa, että tiedän todellisen minäni nauttivan jossain muualla yltäkylläisestä elämästä.

– Kuinka voitte olla varma, että olette päässyt unelmamaailmaanne? kysyin yhä epäuskoisena, vaikka professorin into olikin tarttuvaa. – Juurihan sanoitte, että sitä ei voi todistaa.

– Jos teoriani on oikea, olen kyllä päässyt päämäärääni. Enkä minä tietenkään epäile omaa teoriaani. Enhän muuten jaksaisi istua tässä köyhyyttä ja pilkkaa kestäen.

– Minua se ei kyllä vakuuta.

– Ei sen tarvitsekaan. Vaaditaan ainoastaan sen verran uskoa, että kokeilette. Siinä ei menetä mitään, koska enhän minä vaadi maksua kuin vasta perillä.

Mietin asiaa liikehtien hermostuneena. Professori vaikutti niin itsevarmalta ja vilpittömältä, että pelkästään pettymyksen aiheuttaminen hänelle tuntuisi pahalta.

– Kyllähän siinä on tiettyä järkeä. Onko varmaa, ettei se vahingoita minua?

– Aivan varmaa. Ette edes huomaa mitään.

– Kuinka se sitten tapahtuu?

– Hyvin yksinkertaista. Professori osoitti raapiutu-

nutta ovea parin metrin päässä. Te vain menette tuosta ovesta sisälle. Se tapahtuu välittömästi. Teidän tulee ajatella sellaista maailmaa, jossa haluatte jatkaa elämäänne. Se voi olla hetki menneisyydessänne, tai sitten nykymaailma, jossa jokin asia on tapahtunut toisin. Kun astutte jälleen ulos, olette missä haluatte. Te suoritatte siellä maksun kohtaamallenne toiselle minälleni. Tietysti jos tulette toisiin ajatuksiin, tai haluatte edelleen tehdä muutoksia elämäänne, aina voi tehdä uuden matkan.

Se kuulosti kieltämättä houkuttelevalta.

– Kun tulen ulos, näen siis maailman sellaisena kuin haluan?

– Aivan niin. Minulle täällä käy tietysti huonommin. Koska täkäläinen maailma on pysynyt samana, pidätte koko juttua petkutuksena ja minä saan kuunnella solvauksianne. Mutta ei se mitään. Minä tiedän, että se kuuluu asiaan. Kukaan asiakkaistani tai entisistä ystävistäni ei ole uskonut teoriaani, ettekä te tule olemaan poikkeus. Mutta minä saan tarpeeksi palkkiota siitä, kun tiedän, että olen tehnyt taas yhden ihmisen onnelliseksi.

Järki sanoi minulle, että koko juttu oli älytön, mutta ... eihän sitä voinut tietää ennen kuin kokeili. Tilanteeni oli sellainen, että pienikin mahdollisuus tuntui houkuttelevalta.

– Hyvä on, sanoin hymyillen. – Voinhan kokeilla.

– Mainiota, professori sanoi rohkaisevasti. – Siitä vain. Se on toiminnassa.

Itsekseni naureskellen nousin pystyyn. Ovi edessäni oli täysin tavallinen. Kone? Mihin Brupp sen oli kätkenyt? Täysin mieletöntä. Ja kallista aikaani tuhlaantui.

Mutta jos ...

Katsoin vielä kerran professoria. Hän hymyili iloisesti ja hyväksyvästi, kuin hyvää matkaa toivottaen.

Kohautin olkapäiväni ja astuin kohti ovea. Keskityin ajattelemaan, mihin halusin palata, jotta pääsisin ongelmieni alkulähteille.

Avasin oven ja astuin sisään.

”Isäni ja hänen kissansa suhteessa oli jotain omituista.”

”Sota käydään täsmällisesti joka 50. vuosi, ja se kestää yhden vuoden ajan.”

”Tässä meillä on kömpelöltä ja yksinkertaiselta vaikuttava rotu, joka on onnistunut mullistamaan koko galaksin arvomaailman.”

”Operaation myötä insinööreistä oli tullut jo valehtelijoita ja sabotöörejä. Mutta tappajia heistä ei saanut tulla.”

Rauhan planeettaan on koottu Juha Salmisen kotimaisissa science fiction -lehdissä julkaistuja novelleja 1980-luvulta nykypäivään. Novelleissa Salminen kuvaa tulevaisuutta ja teknologiaa, joiden aikaa osittain jo elämme. Tarinoiden pääosassa ovat kuitenkin ihmiset muutoksen keskellä ja vaikeiden ratkaisujen edessä.

Juha Salminen on tekniikan tohtori ja tehnyt uransa rakennusteollisuudessa tutkijana, kehittäjänä ja konsulttina. Hän on kirjoittanut ammattikirjoja ja asiantuntija-artikkeleita, mutta Rauhan planeetta on hänen esikoisteoksensa fiktion alueella. Salminen toimi suomalaisessa science fiction -harrastuksessa aktiivina etenkin 1980-luvulla ja kertoo näistä vuosista esi- ja jälkisanoissaan.

KUSTANTAMO HELMIVYÖ

ISBN 978-952-432-003-0

Kansitaide: Anssi Rauhala Kansipaperit: JT Lindroos